[1]ख्यातम्-क्शातम्-तः-तवान्, ख्यापितः-क्शापितः, चिख्यासितः-चिक्शासितः, चाख्यायितः-चाक्शायितः-तवान्;

[2]गोप्रख्यायः-गोप्रक्शायः, [3]गोसङ्ख्यः, [4]गोख्यः, [5]ख्यायः, [6]गोख्यायः, [7]आख्यायको[A] [वा व्रजति], [8]सुप्रख्यः[B] प्रख्यः, [9]स्त्र्याख्यः, [10]विचक्षणः,

ख्यापः-क्शापः, चिख्यासुः-चिक्शासुः, चाख्याः-चाक्शाः;

ख्यातव्यम्-क्शातव्यम्, ख्यापयितव्यम्-क्शापयितव्यम्, चिख्यासितव्यम्-चिक्शासितव्यम्, चाख्यायितव्यम्-चाक्शायितव्यम्;

---

1. 'ख्शाञः शस्य यो वा' (वा. 8-4-40) इति वचनस्यासिद्धकाण्डस्थत्वात् 'संयोगादेरातो धातोर्यण्वतः' (8-2-43) इति निष्ठानत्वे कर्तव्ये तस्यासिद्धतया—यण्वत्ताविरहात् निष्ठानत्वं न। 'न ध्याख्यापृमूर्च्छिमदाम्' (8-2-57) इत्यत्र ख्याग्रहणेन नास्य ग्रहणम्; 'लक्षणप्रतिपदोक्तयोः प्रतिपदोक्तस्यैव ग्रहणम्' (परिभाषा-115) इति न्यायेन 'ख्या प्रकथने' इत्यस्यैव तत्र ग्रहणात्। इदं तु लाक्षणिकम्।
2. 'कर्मण्यण्' (3-2-1) इत्यणि रूपम्।
3. 'समि ख्यः (3-2-7) इति कर्तरि कप्रत्ययः। 'आतो लोप इटि च' (6-4-64) इत्याकारलोपः। अत्रापि 'गोसङ्क्शः' इत्युदाहार्यम्। एवमुत्तरत्रापि ख्शादिरादेशो बोध्यः।
4. 'आतोऽनुपसर्गे कः' (3-2-3) इति कर्तरि कः। आकारलोपः।
5. 'श्याऽऽद्व्यधाश्रु—' (3-1-141) इत्यादिना कर्तरि णप्रत्ययः। युगागमः।
6. 'अण् कर्मणि च' (3-3-12) इति भविष्यत्यर्थे क्रियाफलकक्रियायामण्। सूत्रे चकारात् ण्वुलप्युक्तार्थे भवति।
7. 'तुमुन्ण्वुलौ क्रियायां क्रियार्थायाम्' (3-3-10) इति क्रियाफलकक्रियायां ण्वुल्।
8. शोभनं प्रचष्टे इति सुप्रख्यः। 'आतश्चोपसर्गे' (3-1-136) इति कः। आकारलोपः।
9. स्त्रियमाचष्टे स्त्र्याख्यः। 'मूलविभुजादिभ्य उपसङ्ख्यानम्' (वा. 3-1.135) इति कः। आकारलोपः। कर्मण्यणोऽवादः। 'यू स्त्र्याख्यौ नदी' (1-4-3) इति मूलमत्र ज्ञेयम्।
10. 'अनुदात्तेतश्च हलादेः' (3-2-149) इति ताच्छीलिको युच्। 'असनयोश्च' (वा. 2-4-54) इति वचनेन ख्याञादेशाभावः।

A. 'वैदेहीं दृष्टवान् कर्म कृत्वाऽन्यैरपि दुष्करम्।
यशो यास्याम्युपादाता वार्तामाख्यायकः प्रभोः॥' भ. का. 8.128.

B. 'प्रस्कन्दितामिव प्राप्तो ध्यात्वा व्रते स्म जाम्बवान्।
धिक् शालभञ्जिकाप्रख्यान् विषयान् कल्पनारुचीन्॥' भ. का. 7.74.